

OSZTÁLYOZÁS		027	
Budapestre vonatkozó újságcikkek		B-11	
Szerző:	B-11		
Cím:	"A FŐVÁROS KÖZKÖNYVTÁRAI" 100 ÉVVEL EZELEŐTT		
Idő	1868		
Személy			
Helyszám			
(Oldal)	(Köt. v. füz.)	(Idő)	
		1962. évt.	
		Könyvtáros,	(Hely)

Az alábbi cikket közel száz évvel ezelőtt írta egy újságíró olvasó. Nincs okunk kételkedni szavahihetőségében. Mai szemmel nézve nemcsak érdekes, de nagyon tanulmányos is. Önkéntelenül is fölmerül bennünk a kérdés, hogy vajon haladtunk-e előre annyit a könyvtári munka területén, mint amennyit száz év alatt fejlődnünk kellett volna? Az akkori panaszok nagyon ismerősen hangzanak ma is.

„Buda-Pest közintézetei között tudományos művelődés szempontjából elsőrangú helyre kell érdemesítenünk a könyvtárakat. Eltekintve attól, hogy itt merít az ifjúság leginkább szellemi tápot, még a magasb tudományosság embereinek is leginkább e közkönyvtárak nyújtanak segédforrásokat. S mindamelllett, hogy hazánkban úgyszólván kizárólag érdemlik meg Európa nagyobb könyvtárai mellé való helyezést, kérdjük, találhat-e az ember bennük célszerű, a tudományosság igényeinek megfelelő kezelésmódot? Az egyetemi könyvtár¹ dacára hogy enciklopedikus tudományú Tol-dykn tapintatos és szakavatott igazgatása alatt áll, s az egyetem dúsgazdag segédforrásai segélyére állnak, kezelés tekintetében még igen primitív fokon áll. Míg a külföld könyvtáraiban újabb időben arra legkiválóbb figyelem fordítottik, hogy az olvasóság minél nagyobb kényelemmel rendelkezék, addig e könyvtár nedves odút éppen ellenkezőről nevezetesek. Maga a könyvtár terme granariumnak inkább felelne meg, mint egy rendszeres elvek szerint berendezendő könyvhelyiségnek. Azon-kívül folytonos aggodalom közt kell az olvasónak idejét itt tölteni, ha a lipótvárosi templom (Szt. István bazilika) viszontagságaira gondol.² Egyébiránt úgy hallok, már gondoskodnak alkalmas helyiségekről, itt gyökeres újjászervezés kell, foltozás nem használ. Ennyit a helyiségekről, de a kezelés sem kifogástalan. Félóráig kell várni, ha valamely ritkább könyvet akarunk, s akkor is szerencsésnek mondhatjuk magunkat, ha a kívántat megkapjuk. Sokszor elutasítottunk ezen lakonikus mondattal: „nincs”, máskor drasztikus ígéret kapunk az alázatos megszólítás viszonzásául. A könyv-lajstromok lehető leghiányosabbak, négy s öt év előtt megjelent műveket még folyton „kötetik”, egyszóval az egész kezelés hiányos, céliránytalan.

A múzeum könyvtárának (az Orsz. Széchényi Könyvtárnak) használata, noha helyiség tekintetében egészen kifogástalan, s a közönség kész szolgálatra talál is, csak annyiban mondható akadékosnak, minthogy a könyvek regisztrálása (jegyzékbe vétele) roppant cunctatori lassúsággal³ megy véghez. Tizenhat év óta nagyon csekéllyel haladtak tovább a lajstromozásban, dacára annak, hogy a személyzet megszorított. Jankovich Miklós, Horváth István magyar történeti könyv és kézgyűjteményei, dacára a tudósok és közönség nagy érdekeltségének, jobbára rendezetlenek, egyes munkák felkeresése pedig nagy ügyel-bajjal jár. Mátray (Gábor) könyvtárőr úr jól tenné, ha a zenekedvelés és compositio nemes mesterségére fordítandó drága idejét az olvasóközönség s a könyvtár javára kissé megszorítaná.

E két főkönyvtáron kívül a fővárosnak még nincs több nyilvános könyvtára.

Az akadémiai könyvtár, mely újabb művek tekintetében leggazdagabb, csak egyeseknek, de a nagy közönségnek nem áll nyitva.

Egyébiránt úgy itt, mint az egyetem s múzeum könyvtáraiban annyira szükséges a rendszeres címmutató lajstromok, hogy a nélkül a könyvtárt sikeresen alig használhatni. Ohajtandó különösen az utóbbiban, hogy ezek kiadása minél előbb és pedig országos költségen történjék.”

(Hétfői lap, 1868.)

B-11

¹ A cikk megírásakor a Tudomány Egyetem központi épületének helyén, a mai Egyetem téren volt egy 3 emeletes barokk épületben. A jelenlegi Egyetemi Könyvtár helyén a régi ferences ház egyemeletes épülete állott a rend könyvtárával. A két könyvtárt később egyesítették.

² A templomot Hild József tervezte, majd Ybl Miklós folytatta az építkezést, 1868. jan. 22-én a kupola bedőlt, mert a vegyes ajándékkövekből épült főpillér nem bírta a terhelést, a téli viharokat és a fagykárokat. Erre utal a cikkíró.

³ Fabius Cunctator római hadvezér, aki csak kerülgette Hannibált, sokáig nem ütközött meg vele, ezért kapta a cunctator — késedelmes — melléknevet.